ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਖੱਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2023 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1353)

24 ਫਰਵਰੀ, 2023

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇਜੇ.]

ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਐਕਟ, 2013 – ਧਾਰਾ 24(2) – ਪੁਣੇ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਕਚੰਦ ਮਿਸਰੀਮਲ ਸੋਲੰਕੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [2014] 1 ਐਸਸੀਆਰ 783 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਰੱਖੀ ਗਈ: ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਨੇ ਪੁਣੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ [2020] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਭੌਤਿਕ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਣ ਲਈ - ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਕੰਟਰੋਲ ਬੈਂਕਰ ਲਿੰਕ ਡਰੇਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਬੋਰਡ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ - ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ - ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894।

ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 8 ਐਸਸੀਸੀ 129 : [2020] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1 - ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਣੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਹਰਕਚੰਦ ਮਿਸਰੀਮਲ ਸੋਲੰਕੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2014) 3 ਐਸਸੀਸੀ 183 : [2014] 1 ਐਸਸੀਆਰ 783 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[2014] 1 ਐਸਸੀਆਰ 783	ਪੈਰਾ 2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[2020] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1	ਪੈਰਾ 2 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2023 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ.1353 ।

2015 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ. 1218 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 03.01.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਤੁਲ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵੀਟੀ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰਚਨਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਰਾਹੁਲ ਪਾਂਡੇ, ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ, ਅਵਧੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਅਭਿਮਨਿਊ, ਕੁਨਾਲ ਮਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮ੍ਰਿਦੁਲਾ ਰੇਅ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਮਨਿਕਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਮਨੀਸ਼ ਵਸ਼ਿਸਟ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਾਹ, ਜੇ. ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.

1. ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12118 ਆਫ 2015, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, 2013 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ, 2013" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਸਕੱਤਰ, ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਭਾਗ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਹਨ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ।

2. ਹਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਲਏਸੀ (ਜ਼ਮੀਨ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ (ਆਂ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੁਲੈਕਟਰ) ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਭਾਗ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ, ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਬੈਂਕਰ ਲਿੰਕ ਡਰੇਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਵਰਤੋਂ। ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਸਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੇਸ ਕਿ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਣੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੈਂਚ ਬਨਾਮ. ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2020) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ 8 ਐਸਸੀਸੀ 129 ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 365 ਅਤੇ 366, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"365. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪੁਣੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ [ਪੁਣੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਹਰਕਚੰਦ ਮਿਸਰੀਮਲ ਸੋਲੰਕੀ, (2014) 3 ਐਸਸੀਸੀ 183] ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪੁਣੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ [ਪੁਣੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਹਰਕਚੰਦ ਮਿਸਰੀਮਲ ਸੋਲੰਕੀ, (2014) 3 ਐਸਸੀਸੀ 183] ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਲਾਜੀ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਐਸ.ਐਨ. [ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਲਾਜੀ ਨਗਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਐਸ. ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ, (2015) 3 ਐਸਸੀਸੀ 353] ਨੂੰ ਲੇਟਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਚੰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ. ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਵਿੱਚ[(2018) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 412], ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੂ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਤੇ ਕੀ "ਜਾਂ" ਨੂੰ "ਨਾ" ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ "ਅਤੇ" ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

366. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

366.1. ਧਾਰਾ 24(1)(ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ 1-1-2014 ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ 2013 ਐਕਟ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੈ 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

366.2. ਜੇਕਰ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਵਿੰਡੋ ਪੀਰੀਅਡ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ, ਫਿਰ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ 1894 ਦੇ ਅਧੀਨ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(1)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

366.3. ਵਿਚਕਾਰ ਧਾਰਾ 24(2) ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ “ਜਾਂ” ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ "ਨਾ" ਜਾਂ "ਅਤੇ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ 2013 ਐਕਟ ਦੇ 24(2) ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭੁੱਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

366.4. 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 (2) ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ "ਭੁਗਤਾਨ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੈਰ-ਜਮ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਧਾਰਾ 24 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲਾਭਾਰਥੀ (ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ) 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਤਹਿਤ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ (ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ) ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ "ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ" ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

366.5. ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 24 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਕਮ ਦੀ ਟੈਂਡਰਿੰਗ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (1). ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਧੇਰੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

366.6. 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 24 (2) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 24 (1) ਦਾ ਹਿੱਸਾ (ਬੀ)

366.7. 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਢੰਗ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 24 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਰਿਪੋਰਟ/ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
366.8 ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਏ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਮੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਕਾਰਨ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ 2013 ਐਕਟ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਕੋਲ ਲੰਬਿਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 1-1-2014 ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

366.9 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਧਾਰਾ 24 ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਭਾਵ 1-1-2014 ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ।

3. ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਵਿਭਾਗ - ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਲਈ ਬੈਂਕਰ ਲਿੰਕ ਡਰੇਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧੀਵਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਵਾਇਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਰਣਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੈਂਚ (ਉਪਰੋਕਤ), ਜੋ ਕਿ ਅਸਥਿਰ ਹੈ।

4. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਦ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਵੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।
(ਸਹਾਇਕ: ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਅਤੇ ਰੂਪਾਂਸ਼ੀ ਵਿਰਾਂਗ, ਐਲਸੀਆਰਏ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

PALLAV THAKUR ADVOCATE